

ВПЛИВ ПРОЦЕСІВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ПРАВОВУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ

Швидкий розвиток інформаційних технологій та утворення великих між-національних монополій призвело до прискорення процесу всесвітньої економічної, політичної та культурної інтеграції та уніфікації, а саме процесу, який називається глобалізацією. Термін «глобалізація» з'явився в 60-х роках ХХ століття і здебільшого вживався економістами для визначення процесу своєрідного розмивання кордонів між державами при формуванні єдиного глобального ринку, результатами чого стає формування єдиної економічної зони. Сутність глобалізації зводиться до постулювання неминучості повної планетарної інтеграції, переходу від багатоманітності держав, націй та культур до єдиної світової держави. Сьогодні глобалізація розглядається як складний багатовимірний комплекс різних процесів, які включають інтенсифікацію міждержавних економічних, політичних, соціальних, культурних зв'язків, трансформацію світової економіки і формування глобальних ринків, широке поширення західної системи ліберально-демократичних цінностей і одночасно посилення їх несприйняття та ін. А різні аспекти глобалізації, в тому числі і правові, які проявили себе не так виразно, як економічні, стали об'єктами найсучасніших наукових досліджень.

Правова глобалізація передбачає формування наднаціональної системи правового регулювання суспільного життя. На практиці це означає передусім адаптацію національного законодавства до узгоджених міжнародних правових норм і правил, надання пріоритету міжнародного законодавства над національним. Відбувається уніфікація чинного національного законодавства, формується універсальне (загальне) міжнародне та регіональне право.

Вивчення правових аспектів глобалізації та аналіз змін, які відбуваються в правовій сфері життя є наразі актуальним для сьогодення, оскільки виникає необхідність пошуку та розробки концепцій та правових важелів впливу на зміни та проблеми, які виникають та протікають в процесі глобалізації.

Глобалізація є історичним процесом, який розвивається протягом століть і ще досі не завершився. Яскравим її прикладом є об'єднання європейських держав та створення впливових міждержавних організацій, таких як Організація Об'єднаних Націй, Європейський Союз, Рада Європи. Україна проголосила стратегічним напрямком свого розвитку входження до європейського простору. У 1995 році Україна набула членства у Раді Європи і планує здобути статус асоційованого члена Європейського Союзу.

Важливим напрямом правової інтеграції України до ЄС є адаптація законодавства України до законодавства ЄС, забезпечення прав людини. Така адаптація передбачає зближення із сучасною європейською системою права; вона передбачає реформування правової системи України, поступово приведення її у відповідність до європейських стандартів [1, с 220].

Правова система – основа держави, яка складається із комплексу взаємозалежних і узгоджених юридичних засобів, які призначені для регулювання суспільних відносин. З однієї сторони правова система упорядковує суспільні процеси, а з іншої – формується і розвивається під впливом цих процесів. Здається, що потенціал правової системи в упорядкуванні і забезпеченні управління глобалізацій ними процесами досить великий.

Важливу роль в правовій системі відіграє її нормативний компонент, а саме сукупність правових норм і принципів, об'єднаних в інститути і галузі права, а також сукупність їх джерел (форм), і перш за все, система нормативно-правових актів. Законодавство відіграє важливу роль в правовій системі, забезпечуючи узгоджену взаємодію всіх її компонентів – правосвідомості і правової культури, правотворчості і реалізації права, правових відносин і суб'єктів права та ін.

Нормативний компонент правової системи є початковою ланкою в механізмі правового регулювання суспільних відносин, тому він один з перших зазнав впливу від процесів глобалізації. Необхідно, в першу чергу, зазначити вплив даних процесів на джерела (форми) права. Так, наприклад, в країнах романо-германської правової системи, які в своїй більшості входять до Європейського Союзу, домінуючим джерелом права є нормативно-правовий акт. Але, поряд з ним важливу роль почала відігравати судова практика, в тому числі і міжнародно-правова. У системі джерел права України головну роль відіграє нормативно-правовий акт. Але останнім часом наукова думка все частіше звертається до необхідності запровадження правового прецеденту як джерела (форми) права, оскільки завдяки йому українське право зможе адекватно та вчасно реагувати на суспільні процеси, які швидко та часто змінюються.

Вплив норм міжнародного права на правову систему України відображається, в першу чергу в тому, що вони вводяться в дію ратифікаційним законом і набувають статусу норм національного права і підлягають відповідному застосуванню. По-друге, в разі колізії норм ратифікованого договору і норм національного права перші мають вищу силу і підлягають пріоритетному застосуванню. По-третє, забороняється вводити в право України і відповідно застосувати договори, які суперечать Конституції України. При цьому фіксується, що належним чином ратифіковані міжнародні договори відповідають Конституції і посідають друге місце після неї як джерела правових норм, що підлягають застосуванню [2, с 27].

Отже, беззаперечно, що вплив процесів глобалізації знаходить своє відображення у становленні правової системи України. Одним з основних завдань, що стоять перед нашою державою, є перейняття передового досвіду побудови демократичної правової держави, досягнутого передовими країнами.

Література

1. Луць Л.А. Європейські міждержавні правові системи та проблеми інтеграції з ними правової системи України (теоретичні аспекти): монографія. / Л.А. Луць – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2003. – 304 с.

2. Євїнтов В. Пряме застосування міжнародних стандартів прав людини (коментар до статті 9 Конституції України). / В. Євїнтов. // Український часопис прав людини. – К., 1998. – № 1.

3. Трансформація правової системи України: Євроінтеграційний вимір / В.Д.Гвоздецький, О.Г. Мурашин, М.Г. Патей-Братасюк [та ін.]; за заг. ред. В.Д.Гвоздецького; МВС України, Акад. упр. МВС. – К., Логос, 2009. – 379с.

УДК 14(477):323.12(477)(043.2)

Спиця Н.В.,

к.філос.н., доцент,

Запорізький державний медичний університет, м. Запоріжжя, Україна

ФІЛОСОФСЬКО-ПОЛІТИЧНІ ІДЕЇ ДМИТРА ДОНЦОВА ТА СУЧАСНА УКРАЇНА ПЕРІОДУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

До процесу глобалізації все активніше залучається українське суспільство. Прогнози та сподівання щодо майбутнього України окреслено в багатьох роботах вітчизняних філософів, політологів, соціологів. Але проблеми залишаються, а іноді, навіть збільшуються, виникають нові питання, які потребують відповідей. Яким чином можна зберегти та вдосконалити, правові надбання двадцяти років Незалежності? Багато філософів стверджувало, що запорукою щасливого, повноцінного життя людини є дотримання її прав і свобод, які можуть бути збережені лише за умови правової держави. В даному випадку, «держава» – ключове поняття нашого дослідження. Об'єктом філософії права є саме держава, отже, доцільно визначитись, що несе з собою глобалізація для української державності, та яким чином цю державність зберегти.

Глобалізація розпочалася як процес розширення ринкових механізмів світу і призвела до зміни ролі держави в національній економіці і появи нових наднаціональних утворень. Глобалізаційні ідеї, або ідеї «універсалізації» були втіленням надії людства на можливість «навести загальносвітовий порядок». В певному сенсі такі ідеї декларували вдосконалення світового суспільства, намір створення для всіх жителів Землі схожих життєвих умов і можливостей. Отже, добropорядні наміри та ініціативи, підпорядковані самоорганізаційним механізмам, перетворилися на зовсім непередбачувані та не прогнозовані результати. «Глобалізація стосується не того, що всі ми, чи хоча б найбільш винахідливі і заповзятливі з нас, сподіваємося зробити. Вона означає те, що з усіма нами відбувається. Ідея «глобалізації» безпосередньо вказує на «анонімні сили» фон Райта, які діють на величезній – мрячній і сльотавій, непрохідній і не освоєній – «нічийній землі», що простирається далеко за межі здатностей кожного з нас до задуму і дії [1, с. 88]».

Інтеграція держав – питання суперечливе й неоднозначне. На даному етапі наслідки інтегративних процесів світового суспільства неможливо охарактеризувати ні як суто прогресивне, ні як суто регресивне явище для розвитку світового суспільства. Зрозуміло одне: поглинання української державності, економіки та політики світовою глобалізацією не призведе ані до покращення політичної ситуації в країні, ані до стабілізації життя її громадян. Правові